

กฎระเบียบด้านการลงทุน

นโยบายส่งเสริมการลงทุนของญี่ปุ่นเน้นการให้สิทธิพิเศษในการลงทุนโดยตรง (FDI) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง

ในส่วนของกฎเกณฑ์ด้านการลงทุน ญี่ปุ่นไม่ได้มีกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเป็นกฎหมายรวมในด้านการลงทุนแบบของประเทศไทย แต่ใช้กฎหมายในแต่ละสาขา (sector specific law) ที่ผ่านมา การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในญี่ปุ่นมักอยู่ในสาขายานยนต์ การเงิน การประกันภัย และเวชภัณฑ์ โดยมากเป็นการลงทุนในลักษณะควบรวมกิจการ และการร่วมทุน

สำหรับรูปแบบของบริษัทต่างชาติที่สามารถตั้งดำเนินการในญี่ปุ่นได้มีดังนี้

1. การตั้งสำนักงานตัวแทน (Representative Office)

การตั้งสำนักงานตัวแทนไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียน แต่มีเงื่อนไขว่า สำนักงานตัวแทนไม่สามารถทำธุรกิจด้านการขาย หน้าที่ของสำนักงานตัวแทนจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการสำรวจตลาด การเก็บข้อมูล การซื้อสินค้า หรือทำโฆษณาเพื่อสำนักงานใหญ่ สำนักงานตัวแทนไม่สามารถทำการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในชื่อของสำนักงานตัวแทน แต่จะต้องทำในนามของสำนักงานใหญ่

2. การตั้งสาขา (Branch Office)

บริษัทต่างชาติที่สนใจจะดำเนินธุรกิจ在日本อาจจัดตั้งสำนักงานสาขา (branch office) หรือบริษัทลูก (subsidiary company) ก็ได้ โดยวิธีที่สะดวกที่สุดคือการตั้งสาขา นักลงทุนต่างชาติที่สนใจจะตั้งสาขา在日本จะต้องเตรียมหลักฐานเอกสาร ใบสมัครเพื่อขอขึ้นทะเบียนการจัดตั้งสาขา โดยทำการติดต่อกับ Legal Affairs Bureau ที่ดูแลเรื่องการจดทะเบียนบริษัท在日本

3. การตั้งบริษัทลูก (Subsidiary Company)

บริษัทต่างชาติสามารถจัดตั้งบริษัทลูก在日本ได้โดยการขึ้นทะเบียนต่อ Legal Affairs Bureau ของญี่ปุ่น โดยวันที่ในการสมัครจะถือเป็นวันก่อตั้งบริษัทด้วยและสามารถดำเนินธุรกิจได้นับจากวันสมัคร สำหรับเอกสารที่ต้องใช้ในการขอก่อตั้งบางอย่างอาจต้องขอมายังประเทศของนักลงทุนต่างชาติเอง การจัดตั้งบริษัทลูกอาจทำในรูปแบบของบริษัทหุ้นส่วนร่วมทุน (joint-stock corporation) หรือ บริษัทจำกัด (limited liability company) ก็ได้ โดยทั้ง 2 รูปแบบจะได้รับการรับรองสถานะเป็นบริษัท (corporate status) ภายใต้ Corporate Law ของญี่ปุ่น

ขั้นตอนการก่อตั้งบริษัทหุ้นส่วนร่วมทุนเป็นดังนี้

1. ตรวจสอบพิจารณาเอกสารประวัติของบริษัทที่จะขอก่อตั้ง
2. ตรวจสอบชื่อบริษัทเพื่อไม่ให้ซ้ำกับบริษัทอื่นที่ Legal Affairs Bureau
3. เตรียมเรื่องเกี่ยวกับข้อบังคับของบริษัท (articles of incorporation)
4. รับเอกสารการขึ้นทะเบียนสำหรับบริษัทแม่และเตรียม affidavits ของบริษัทแม่และต้องมีการเขียนคำขอตัวแทนจากบริษัทแม่ด้วย affidavit ดังกล่าวต้องได้รับรับรองแล้วจากประเทศของผู้ร่วมทุนเอง
5. มีการบันทึกเรื่องข้อบังคับบริษัท (articles of incorporation) โดยพนักงานรับรองเอกสารของญี่ปุ่น
6. ติดต่อกับธนาคารเรื่องของการคุ้มครองเงินทุน
7. โอนเงินลงทุนของบริษัทร่วมทุนไปยังบัญชีพิเศษของธนาคาร
8. ติดต่อนัดหมายกับผู้ดำเนินการและพนักงานคนอื่นๆ เช่น ตัวแทนผู้ดำเนินการ หรือ auditor
9. ผู้ดำเนินการและผู้ตรวจสอบตรวจสอบเอกสารกระบวนการก่อตั้งว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่
10. สมัครขอขึ้นทะเบียนบริษัทกับ Legal Affairs Bureau การสมัครต้องมีการลงตราประทับของบริษัท ณ Legal Affairs Bureau
11. รับใบรับรองการขึ้นทะเบียนบริษัทซึ่งมีตราประทับของบริษัท ใบรับรองนี้จะได้รับประมาณ 2 อาทิตย์หลังการสมัครขึ้นทะเบียน
12. สามารถเปิดบัญชีในนามของบริษัทได้
13. แสดงหลักฐานการได้รับหุ้นต่อธนาคารแห่งประเทศญี่ปุ่น (Bank of Japan)
ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 2 เดือน

ขั้นตอนการก่อตั้งบริษัทจำกัดเป็นดังนี้

1. ตรวจสอบพิจารณาเอกสารประวัติของบริษัทที่จะก่อตั้ง
2. ตรวจสอบชื่อบริษัทเพื่อไม่ให้ซ้ำกับบริษัทอื่นที่ Legal Affairs Bureau
3. รับใบรับรองของผู้ร่วมลงทุนจากประเทศของผู้ร่วมทุนเอง พร้อมกับ affidavit ที่มีลายเซ็นของตัวแทนของบริษัทที่จะร่วมลงทุนด้วย
4. รับใบรับรองของผู้ร่วมทุน (ในญี่ปุ่น) : รับใบรับรองการขึ้นทะเบียนสำหรับบริษัทที่จะเป็นร่วมทุน รับใบรับรองที่มีตราประทับสำหรับบุคคล/บริษัท ที่จะเป็นผู้ร่วมลงทุน
5. เตรียมเรื่องข้อบังคับบริษัท (articles of incorporation)
6. จ่ายเงินโดยสมาชิกที่มีการกำหนดในข้อบังคับบริษัท
7. สมัครขอขึ้นทะเบียนบริษัทกับ Legal Affairs Bureau และลงตราประทับของบริษัท ณ Legal Affairs Bureau

8. รับใบรับรองการขึ้นทะเบียนบริษัทซึ่งมีตราประทับของบริษัท ใบรับรองนี้จะได้รับประมาณ 2 อาทิตย์หลังการสมัครขึ้นทะเบียน
9. เปิดบัญชีในนามของบริษัทได้
10. แสดงหลักฐานการได้รับหุ้นต่อธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Japan)
ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้นประมาณ 1 เดือน

4. การตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Liability Partnership)

รูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัดก่อตั้งโดยผู้ถือหุ้นแต่ละคนที่ได้รับผิดชอบหนี้สินจำกัดเพียงจำนวนเงิน (จำนวนหุ้น) ที่ตนลงทุนเท่านั้น กฎเกณฑ์ภายในองค์กรสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระโดยผ่านความเห็นชอบร่วมกันของผู้ถือหุ้น ส่วนการเก็บภาษีจะเก็บจากกำไรที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนได้รับ

ขั้นตอนการขอจัดตั้ง Limited Liability Partnership มีดังนี้

- ตรวจสอบรายการละเอียดประวัติของห้างหุ้นส่วนที่จะจัดตั้ง และทำการตรวจสอบชื่อเพื่อไม่ให้ซ้ำกับห้างหุ้นส่วนบริษัทอื่นที่ Legal Affairs Bureau
- เตรียมเอกสารที่ต้องใช้ เช่น ใบรับรองประวัติของหุ้นส่วนแต่ละคนทั้งที่เป็นหุ้นส่วนต่างชาติและหุ้นส่วนชาวญี่ปุ่น มีคำขอการจัดตั้งบริษัทที่มีการลงชื่อของตัวแทนบริษัทที่เป็นหุ้นส่วน พร้อมกับประทับตราสำคัญของห้าง
- สรุปรายชื่อหุ้นส่วนและลงเงินที่จะใช้ลงทุนให้เรียบร้อย
- ยื่นใบสมัครต่อ Legal Affairs Bureau เพื่อขึ้นทะเบียนเป็น LLP การขึ้นทะเบียนที่ต้องการมีการประทับตาของหุ้นส่วนกระทำที่ Legal Affairs Bureau
- 2 อาทิตย์หลังการสมัครเพื่อขอขึ้นทะเบียน ผู้ขอจะได้รับใบรับรองที่มีข้อมูลการขึ้นทะเบียนแล้ว และมีตราประทับที่ใบรับรองการขึ้นทะเบียน
- ทำการเปิดบัญชีภายใต้ชื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้
- ใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 1 เดือน

แหล่งที่มา

Japan External Trade Organization, How to Set up Business in Japan : Laws & Regulations on Setting Up Business in Japan, available at http://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/laws/